

Kúria ítélete

Az ügy száma: Bfv.III.1.869/2015/6.
A határozat szintje: felülvizsgálat
A tanács tagjai: Dr. Belegi József, a tanács elnöke
Dr. Somogyi Gábor, előadó bíró
Dr. Gömöri Olivér, bíró

Az eljárás helye: Budapest
Az eljárás formája: tanácsülés
Az ülés napja: 2016. május 31.
Az ügy tárgya: közokirat-hamisítás büntette
Terheltek: dr. N. Z. V. rendű

Első fok: övárosi Bíróság, 15.B.1492/2010/178., ítélet, tárgyalás, 2011. december 8.
Másodfok: Fővárosi Ítéltábla, 6.Bf.47/2012/14., végzés, nyilvános ülés, 2013. január 14.

Az indítvány előterjesztője: védő
Az indítvány iránya: V. rendű terhelt javára

Rendelkező rész

A Kúria a Fővárosi Bíróság 15.B.1492/2010/178. számú ítéletét, illetve a Fővárosi Ítéltábla 6.Bf.47/2012/14. számú végzését megváltoztatja;

az V. rendű terhelttel szemben 2 rendbeli, társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [1978. évi IV. törvény 274. § (1) bekezdés c) pont] miatt az eljárást megszünteti.

Egyebekben a megtámadott határozatokat hatályában fenntartja.

A Kúria ítélete ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben az indítvány előterjesztője, valamint azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

Indokolás

I.

A Fővárosi Bíróság a fent írt ítéletével az V. rendű terheltet 4 rendbeli közokirat-hamisítás büntetében [1978. évi IV. törvény - a továbbiakban: korábbi Btk. - 274. § (1) bekezdés c) pont] mondta ki bűnösnek, két esetben mint társtettet, két esetben mint felbujtót.

Ezért az V. rendű terheltet - halmazati büntetésül - 360 napi tétel, napi tételenként 1000 forint, összesen 360.000 forint pénzbüntetésre ítélte, valamint rendelkezett a pénzbüntetés meg nem fizetésének esetére annak a szabadságvesztésre való átváltoztatásáról.

Az V. rendű terhelt tekintetében - a terhelt és védőjének fellebbezése alapján eljárva - a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

A jogerős ítéletben megállapított tényállásnak az V. rendű terheltet érintő része szerint dr. N. Gy. vállalkozó 2000 júniusát követően ingatlanokat szándékozott megvásárolni B. Önkormányzatától, mivel abban jó üzleti lehetőséget látott. Miután tájékozódott a megvásárolható ingatlanokról, megfelelő tőkével rendelkező üzlettársakat keresett. Ennek során került üzleti kapcsolatba - mások mellett - az V. rendű terhelttel is. Dr. N. Gy. - üzlettársai közreműködésével, 3 millió forintos törzstőkével - projektcégeket alapított dr. N. Z. és dr. V. Á. ügyvédek közreműködésével, amelyekbe névleges tulajdonosként és ügyvezetőként az általuk felkért személyeket jegyeztették be. A tényleges tulajdonosi kör ekképpen láthatatlan maradt, az alapításhoz szükséges törzstőkét a háttérben maradó tényleges tulajdonosok biztosították, de nem kölcsönként, hanem saját törzstőke részükként. A névleges tagok nem rendelkeztek tulajdonnal a társaságokban, tulajdonosi jogokat nem gyakoroltak, döntési jogosultságuk nem volt, az ügyvezetők feladata ténylegesen szinte csak az okiratok aláírására korlátozódott, egyéb ügyvezetőt megillető jogosultságukat nem gyakorolták, befektetői utasításokat teljesítettek. Ezen tevékenység során az V. rendű terhelt az alábbi bűncselekményeket követte el.

3. tényállási pont: A D. utcai ingatlan megvásárlása érdekében 2003. október 21-én megalapításra került dr. N. Z. ügyvédi közreműködésével a D. I. és I. Kft. (a továbbiakban: D. Kft.), amelybe névleges tulajdonosként és ügyvezetőként a befektető által felkért személyeket jegyeztették be. A D. Kft. került bejegyzésre a cégnyilvántartásba. A D. Kft. alapításában O. K. - az V. rendű terhelt felhívására - úgy vett részt tagként, hogy a társaság működtetése nem állt szándékában, a cégalapításhoz szükséges törzstőkét a háttérben meghúzódó befektetők biztosították, a társaság működéséhez szükséges döntések meghozatalában sem vett részt.

O. K. ilyen módon segítséget nyújtott ahhoz, hogy Sz. P. a szerződés aláírásával és a Fővárosi Bírósághoz mint Cégbírósághoz történő benyújtásával közreműködjön abban, hogy a társaság valótlan adatokkal a cégnyilvántartásba bejegyzésre kerüljön. O. K. - 2004. január 6. napjáig, üzletrészenek névleges átruházásáig - a kft. tagjaként szerepelt a cégnyilvántartásban.

A bíróság a tényállásban tüntette fel azt is, hogy az V. rendű terhelt ügyvédi közreműködése a D. Kft. alapításában nem képezte a vád tárgyának részét.

5. tényállási pont: A 2003. november 17-én dr. N. Gy. és üzlettársai által, névleges ügyvezetővel és tagokkal, ingatlanvásárlás céljából, dr. N. Z. ügyvéd közreműködésével alapított, székhelyként az V. rendű terhelt ügyvédi irodáját feltüntető, a cégnyilvántartásba bejegyzett K-H. I. és I. Kft. (a továbbiakban: K-H. Kft.) 2004. január 20-án vételi ajánlatot tett az Önkormányzat tulajdonában álló ingatlan megvételére. Dr. N. Gy. és üzlettársai - az V. rendű terhelt által tudottan - a K-H. Kft.-be névleges tulajdonosként és tagokként az általuk felkért személyeket jegyeztették be. Az ügyvezetőnek és a tagoknak a gazdasági társaság működtetése nem állt szándékában, a cégalapításhoz - később egy új tag részére az üzletrész megvásárlásához - szükséges tőkét más biztosította, a társaság működésével kapcsolatos döntéseket nem ők hozták, tényleges ügyvezetői feladatot nem láttak el, a befektetők utasításait teljesítették.

A kft. névleges tagjai a társasági szerződés aláírásával, dr. N. Z. V. rendű terhelt az általa tudottan adatokat tartalmazó szerződés ügyvédi ellenjegyzésével és a Fővárosi Bírósághoz mint Cégbírósághoz történő benyújtásával közreműködött abban, hogy a társaság valótlan adatokkal kerüljön bejegyzésre a cégnyilvántartásba. A társaság ügyvezetői az V. rendű terheltet hatalmazták meg a cégbírósági eljárásban való közreműködésre is.

Dr. N. Gy. és üzlettársai - M. J. és K. G. S. - 2003. november 17-én, azaz a K-H. Kft. létrehozásával azonos napon, dr. N. Z. ügyvéd közreműködésével, székhelyként az V. rendű terhelt ügyvédi irodáját feltüntetve megalapították a K. M. Kft.-t, melybe - dr. N. Z. által tudottan - névleges tulajdonosként és ügyvezetőként az általuk felkért személyeket jegyeztették be. E személyeknek és a tagoknak a gazdasági társaság működtetése nem állt szándékában, a cégalapításhoz szükséges

törzstőkét mások biztosították, a társaság működésével kapcsolatos döntéseket nem ők hozták, az ügyvezető tényleges ügyvezetői feladatokat nem látott el, csak a befektetők utasításait teljesítette.

A cégalapításhoz szükséges társasági szerződés aláírásával, és a Fővárosi Bírósághoz mint Cégbírósághoz történő benyújtásával L. Gy. közreműködött abban, hogy a társaság valótlan adatokkal kerüljön bejegyzésre a cégnyilvántartásba, és ugyanígy közreműködő volt dr. N. Z. ellenjegyző ügyvéd is.

6. tényállási pont: megalapításra került dr. N. Z. ügyvédi közreműködésével a K-B. I. és I. Kft. (a továbbiakban: K-B. Kft.), melybe tagként az érdekkörükbe tartozó K-H. Kft.-t és az M. Ltd.-t jegyeztették be. A K-B. Kft. bejegyzésre került a cégnyilvántartásba. Az V. rendű terhelt felhívására titkárnője, O. K. úgy vett részt ügyvezetőként a K-B. Kft. megalapításában, hogy a társaság működtetése nem állt szándékában, a társaság működésével kapcsolatos döntéseket nem ő hozta, a befektető utasításait teljesítette.

O. K. a társasági szerződés mellékletét képező taggyűlési jegyzőkönyv és ügyvezetői megbízás elfogadásáról szóló nyilatkozat aláírásával és a Fővárosi Bírósághoz mint Cégbírósághoz történő benyújtásával közreműködött abban, hogy a társaság valótlan adatokkal kerüljön bejegyzésre a cégnyilvántartásba. O. K. 2004. december 8. napjáig a K-B. Kft. ügyvezetőjeként szerepelt a cégnyilvántartásban.

A bíróság a tényállásban tüntette fel azt is, hogy az V. rendű terhelt ügyvédi közreműködése a K-B. Kft. alapításában nem képezte a vád tárgyának részét.

Az indítványban foglaltak elbírálása kapcsán az alábbi pertörténeti adatokat kell kiemelni: az ügyben a nyomozó hatóság 2006. augusztus 3-án a feljelentés kiegészítéséről, 2006. augusztus 18-án pedig a nyomozás elrendeléséről határozott. Az V. rendű terhelttel szemben a megalapozott gyanú közlésére és első nyomozati kihallgatására - a 3.) és a 6.) alatti cselekmények kapcsán - 2009. július 22-én, ismételt kihallgatására 2010. július 13-án került sor. Az 5.) alatt írt cselekmények kapcsán az V. rendű terhelt meggyanúsítására és rendőrségi kihallgatására nem került sor, ugyanakkor a 2010. október 29-én benyújtott vádirat az V. rendű terhelt tekintetében is tartalmazza azok leírását. A bíróság a 2011. december 6-án megtartott tárgyaláson állapította meg a vádtól eltérő minősítés lehetőségét, és hallgatta ki az V. rendű terheltet e vádpont kapcsán.

Az elsőfokú tárgyalás megkezdését megelőzően a Fővárosi Bíróság a 2011. március 25-én kelt 15.B.1492/2010/66. számú végzésével az V. rendű terhelttel szemben a 3.) és 6.) tényállási pontban írt 2 rendbeli, felbujtóként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés c) pont] miatt az eljárást megszüntette, mert álláspontja szerint azok a 2003. november 3-i, illetve 2004. február 5-i elkövetésük után 3 év elteltével elévültek. Álláspontjának alapja az volt, hogy a nyomozás elrendelésére, valamint az azt követően - a 3.) alatti cselekménnyel összefüggésben 2006. november 2., a 6.) alatti cselekménnyel összefüggésben 2007. február 4. napjáig - végzett nyomozati cselekményekre a feljelentésben írt cselekmények közül kizárólag a hűtlen kezelés miatt került sor; következésképp azok az V. rendű terhelt terhére rótt közokirat-hamisítások tekintetében nem eredményezték az elévülés félbeszakadását.

E végzést az ügyészi fellebbezés alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2011. június 5-én kelt 3.Bf.121/2011/11. számú végzésével hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot az eljárás folytatására utasította.

II.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen az V. rendű terhelt védője - a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontjára alapítva - terjesztett elő felülvizsgálati indítványt, melyben a jogerős ítélet megváltoztatását és a terhelt felmentését kérte.

Indokainak I. része szerint az V. rendű terhelt büntethetősége - valamennyi terhére rótt cselekmény tekintetében - még a vádemelést megelőzően, elévülés folytán megszűnt; a Fővárosi Ítéltábla ezzel

ellentétes, a korábban írt külön végzésben, és az elsőfokú ítélet elleni fellebbezéseket elbíráló ügydöntő határozatában is kifejtett álláspontja téves.

A védő szerint az eljárás bíróságok egyezően és helyesen rögzítették, hogy a hatósági intézkedés az elévülés félbeszakítására alkalmas eljárási cselekmény fogalmi követelménye a tényazonosság. Ez azt jelenti, hogy az adott eljárási cselekmény ténybeli alapjának az eljárásra okot adó cselekmény lényeges részleteivel, valamint a végső soron a vád tárgyát alkotó történésekkel és eseményekkel meg kell egyezniük. Ugyanakkor a Fővárosi Ítéltábla tévesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy azon cselekmények között, amelyek miatt a nyomozás elrendelésére került sor, továbbá a vád tárgyává tett cselekmények között a tényazonosság fennállt volna. Következésképp a nyomozás elrendelése, és utóbb az eljárás során az elévülés beálltaig lefolytatott eljárási cselekmények a vádban leírt, és a jogerős ítéletben is az V. rendű terhelt terhére rótt cselekmények elévülését nem szakították félbe.

A védő kiemelte a Fővárosi Ítéltáblának az eljárás folytatását elrendelő végzéséből azt a megállapítást, miszerint a nyomozás elrendelésére az ingatlanok adásvétele kapcsán került sor, és ezért az szükségszerűen nem csak az eladók, hanem a vevők által esetlegesen elkövetett bűncselekmények elévülését is félbeszakította. A védő szerint azonban jelen esetben nem az adásvétellel, hanem az abban részt vevő gazdasági társaságok alapításával kapcsolatos tevékenységet tett vád tárgyává az ügyészség, és annak büntetőjogi következményeit vonta le a bíróság jogerős ítéletében. Ezt igazolja az is, hogy a vevő gazdasági társaságok vezetőivel és tagjaival szemben nem ugyanazon bűncselekmény kapcsán került sor vádemelésre, mint az eladókkal szemben; nem az a vád tárgya, hogy az V. rendű terhelt szándékosan segítséget nyújtott volna hűtlen kezelés, vagy más vagyon elleni bűncselekmény elkövetéséhez. Az ítéltábla álláspontja - az indítvány szerint - azt eredményezné, hogy a vevő gazdasági társaságok adásvétellel kapcsolatos bármilyen egyéb tevékenysége is a vagyon elleni bűncselekmények elévülési idején belül lenne büntethető, ami nyilvánvalóan ellentétes lenne a jogszabályokkal, de a hazai és a nemzetközi gyakorlattal is. Utalt a védő a BH 2011.34. számon közzétett jogesetben kifejtett iránymutatásra is.

A tényazonosság hiányát mutatja - a védői álláspont szerint - az is, hogy az elsőfokú bíróság szétválasztotta a vevői és az eladói körrel kapcsolatos eljárást, külön bizonyítást folytatott le, és külön ügydöntő határozatokat is hozott. A vagyon elleni bűncselekményekkel és a közokirat-hamisítással vádolt személyek cselekményei között ténybeli összefüggés nincs.

Az indítvány szerint nem fogadható el a Fővárosi Ítéltábla azon érve sem, miszerint a nyomozás célja az ismeretlen elkövetők felkutatása; valamennyi megvádolt személy ugyanis név szerint ismert volt a nyomozó hatóság előtt már a nyomozás elrendelésekor is. Ennek ellenére sem a nyomozás elrendelésekor, sem annak későbbi hosszabbításai során nem rendelkezett arról, hogy a nyomozás közokirat-hamisítás büntette miatt is folyamatba kerüljön. Ugyanúgy nem rendelkezett arról sem, hogy az adásvételekkel érintett gazdasági társaságok ügyvezetőivel és tagjaival szemben nyomozás induljon.

A tanúk kihallgatása - a védő álláspontja szerint - azért sem tekinthető elévülést megszakító eljárási cselekménynek, mert azokra a hűtlen kezelés elkövetőjének felelősségre vonása érdekében került sor. Az V. rendű terheltnek pedig a nyomozás során - más, ugyanazon ítélettel közokirat-hamisítás miatt elítélt személyekkel szemben - gyanúsított ki hallgatását megelőzően a tanúként való kihallgatására sem került sor.

A védő jogirodalmi hivatkozásokkal utalt arra, hogy a nyomozás folyhat „in rem” és „in personam”. Mivel a korábbi Btk. 35. § (1) bekezdése szerint az elévülést csak a bűncselekmény miatt *az elkövető ellen* foganatosított eljárási cselekmény szakítja félbe, csak az „in personam” folytatott nyomozási cselekmény szakíthatja félbe az elévülést, „in rem”, ismeretlen tettes elleni nyomozás nem. Az V. rendű terhelttel szemben pedig - gyanúsított ki hallgatását megelőzően - semmiféle eljárási cselekményre nem került sor.

A feljelentés kapcsán pedig arra utalt a védő, hogy bár valóban tartalmazza az V. rendű terhelt nevét is, de a közokirat-hamisítás kapcsán nem jelölte meg, hogy konkrétan ki mit követett el. A közokirat-hamisítások kapcsán kizárólag Sz. P-t nevesítette a feljelentés, azokat a gazdasági társaságokat is csak a vagyon elleni bűncselekmények tekintetében jelölte meg, amelyekkel összefüggésben végül a bíróság a terhelt bűnösségét megállapította.

A nyomozás elrendelését követő adatgyűjtés során a nyomozó hatóság valóban intézkedett a vevői gazdasági társaságok cégiratainak beszerzése iránt, azonban ezt sem a közokirat-hamisítás, hanem kizárólag a vagyon elleni bűncselekmények felderítése érdekében tette.

Mindezekre tekintettel - a védői álláspont szerint - a jogerős ítéletben terhére rótt cselekmények kapcsán az V. rendű terhelt meggyanúsítására, vele szemben vádemelésre és büntetőjogi felelősségének megállapítására nem kerülhetett volna sor.

Az indítvány II. részében a védő azt fejtette ki: az ítéletben az V. rendű terhelt terhére rótt magatartás egyébként sem bűncselekmény. Az ügyvezető ugyanis minden esetben felkérés, megbízás alapján jár el. Jelen ügyben ilyen felkérésre került sor az V. rendű terhelt részéről O. K. irányába. O. K. pedig annak tudatában írta alá a cégiratokat, hogy ezzel egy gazdasági társaság cégnyilvántartásba bejegyzett ügyvezetője lesz, maga is az kívánt lenni, ez akaratának mindenben megfelelt.

Azt minden esetben a tulajdonosi kör dönti el, hogy kit kér fel ügyvezetőnek, és az ügyvezető miként irányítsa a gazdasági társaságot. Ennek során határozhatnak úgy is, hogy az ügyvezető minden döntését direkt módon irányítják. Ettől még a felkért személy ügyvezetői minősége és bejegyzése nem lesz valótlán tartalmú.

E körben - az indítvány szerint - nincs jelentősége az elkövetéskor hatályban volt, a gazdasági társaságokról szóló 1997. évi CXLIV. törvény (a továbbiakban: Gt.) 22. § (2) bekezdésében foglalt azon rendelkezésnek, miszerint a vezető tisztségviselő e minőségében a gazdasági társaság tagjai (részvényesei), illetve munkáltatója által nem utasítható. Ugyanezen törvény 19. (a Kúria megjegyzése: helyesen 18.) § (1) bekezdése pedig azt rögzíti, hogy a korlátolt felelősségű társaság legfőbb szerve a taggyűlés, amit a tagok, tulajdonosok alkotnak. Ekként pedig az a hierarchiában az ügyvezető felett áll, és - akár direkt utasításokkal is - meghatározhatja az ügyvezetői működés irányait és korlátait.

A védői álláspont szerint M. J. és O. K. között ténylegesen szóbeli szindikátusi szerződés jött létre, amelyben a felek megegyeztek abban, hogy M. J. a tulajdonosi jogait Orosz Krisztinán keresztül gyakorolja, azonban ettől O. K. még nem lett valódi tulajdonos.

Az indítvány szerint a másodfokú bíróság iratellenesen állapította meg, hogy a cégalapítás során a pénzbefizetéseket nem a tagok teljesítették. A pénzbefizetéseket ténylegesen is a tagok teljesítették, kölcsönből, azonban ez utóbbi körülmény bejegyzésük valóságtartalmát nem érinti.

Azonban a valódi tulajdonosok titokban tartása sem jelenti azt, hogy valótlán adat került volna a nyilvántartásba. Nagy számban fordul elő, hogy egy bejegyzett gazdasági társaság tulajdonosa egy ún. „off-shore” cég; ilyen esetben a valódi tulajdonos nem látható, mégsem kerül valótlán adat a nyilvántartásba, és közokirat-hamisítás sem valósul meg.

A védő végül utalt rá: a másodfokú bíróság ügydöntő határozatának 7. oldala második bekezdésében a valós tulajdonosok kilétének titokban maradását, és a valósként ténylegesen tagi és ügyvezetői minőséggel nem rendelkező személyek ekként való feltüntetését is a bűncselekmény részének tekintette. Ebből következően azonban - a védői álláspont szerint - önmagában a tulajdonosok kilétének elleplezése nem valósít meg bűncselekményt, nem csak akkor, ha arra egy off-shore cég, hanem akkor is, ha arra egy természetes személy - annak akaratával egyébként megegyező - tagi bejegyzésével kerül sor.

III.

A Legfőbb Ügyészség a BF.1933/2015/1. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta, és a támadott határozatok hatályában való fenntartására tett indítványt.

Utalt a Be. 423. § (1) bekezdésére, mely szerint a felülvizsgálati indítvány elbírálása során a jogerős ítéletben megállapított tényállás az irányadó, ami az indítvánnyal nem támadható. Jelen esetben az irányadó tényállás tartalmazza azt, hogy a 3.) és 6.) alatti cselekmények során O. K. rábírására a cégalapításban való részvételre, az 5.) alatti cselekmények kapcsán pedig a cégalapításokban és a cégbejegyzésekben való közreműködésre az V. rendű terhelt által annak tudatában került sor, miszerint a tagként és ügyvezetőként megjelölt személyek csupán a nevüket adták a cégek alapításához; ténylegesen azonban nem ők a tulajdonosok, az ügyvezetői feladatokat nem az ekként megjelölt személyek látják el, a cégek alapítása és működtetése sem áll szándékukban.

Az ügyész kiemelte, hogy a cégjegyzék a céget és a cégre vonatkozó adatokat nyilvántartó közokirat; egyebek mellett a cég tulajdonosi körére és az ügyvezető személyére vonatkozó adatokat is közhitelesen tartalmazza. A színlelt, tartalmilag valótlan szerződéseken alapuló cégbejegyzés ezért valótlán adatokat tartalmazott.

Tévesen hivatkozik az ügyészi álláspont szerint az indítvány az ún. off-shore cégekre is. Ezek lényege ugyanis nem a tulajdonosi kör eltitkolása, hanem az adóelkerülés. Attól, hogy ilyen formában a cég tulajdonosainak és vezető tisztségviselőinek az adatai nem nyilvánosak, nem eredményezi azt, hogy azok valótlanak lennének.

Az ügyészi átiratban foglaltak szerint nem alapos az elévülésre való hivatkozás sem. Jelen ügyben a nyomozás megindulása napjának - a Be. 172/A. § (3) bekezdése értelmében - 2006. augusztus 3. napját kell tekinteni. Az eljárást megindító feljelentés bizonyos ingatlanok értékesítése miatt kezdeményezett büntetőeljárást, az abban érintett gazdasági társaságokat és az V. rendű terheltet név szerint is megjelölve. A nyomozás elrendelésével érintett vagyon elleni és a közbizalom elleni bűncselekmények egymással ténybelileg összefüggtek; az V. rendű terhelt közreműködésével alapított cégekre is éppen az önkormányzat tulajdonából bűncselekmény útján kikerülő ingatlanok megszerzése érdekében volt szükség.

A nyomozás elrendelésére pedig ennek kapcsán is sor került, ezért az mind a vagyon elleni bűncselekmények, mind a közokirat-hamisítások tekintetében félbeszakította az azok miatti büntethetőség elévülését. Az ügyészi álláspont szerint - az indítványban kifejtettekkel szemben - töretlen a jogalkalmazói gyakorlat abban is, hogy az ismeretlen tettes elleni feljelentés alapján elrendelt nyomozás félbeszakítja az elévülést; az közömbös, hogy a nyomozást ismert vagy ismeretlen elkövetővel szemben rendeli el a nyomozó hatóság.

Következésképp jelen esetben a cselekmények elkövetését követően az V. rendű terhelt tekintetében az elévülést félbeszakította a nyomozás 2006. augusztus 3-án történt megindulása, az V. rendű terhelt 2009. július 22-i, majd 2010. július 13-i kihallgatása, továbbá a 2010. október 29-i vádemelés is. Ugyanígy megszakította az ügyészi álláspont szerint az elévülést Sz. P. 2008. október 18-i és 2008. november 17-i gyanúsított kihallgatása, melyek során nevezett az V. rendű terheltet terhelő vallomásokat tett.

A Legfőbb Ügyészség szerint a másodfokú bíróság ügydöntő határozatában helyesen állapította meg, és mindenben helytállóan indokolta meg azt is, hogy a BH 2011.34. számú jogesetben leírtak jelen ügyre nem vonatkoztathatók. Az V. rendű terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására így mindenben a büntető anyagi jogszabályok sérelme nélkül került sor, cselekményeinek minősítése és a kiszabott büntetés is törvényes.

IV.

A Kúria az indítványt a Be. 424. § (1) bekezdés I. fordulata szerint tanácsulésen bírálta el. A felülvizsgálati indítvány az alábbiak szerint, részben alapos:

A Kúria az indítványban hivatkozottak közül elsőként az elévülést vizsgálta, tekintettel arra, hogy a büntethetőség elévülése esetén a vádban foglalt cselekmények érdemi elbírálására sem kerülhetett volna sor. Amennyiben pedig a jogerős ítéletben a bíróság olyan bűncselekmény miatt állapította meg a terhelt büntetőjogi felelősségét, amely miatt a terhelt büntethetősége - elévülés folytán - már korábban megszűnt, a bűnösség - büntethetőséget megszüntető ok ellenére való - megállapítása, és amiatt büntetőjogi jogkövetkezmények alkalmazása: anyagi jogi sérelem (EBH 2014.B.21.). Ekként az a Be. 416. § (1) bekezdés a) pontja értelmében felülvizsgálat tárgya lehet.

Érdemben a Kúria azt állapította meg, hogy az indítványban kifejtettek és az ítélet tábla külön végzésében, illetve az ügydöntő határozatában írtak lényegében megegyeztek abban, miszerint az eljárási cselekmény elévülést megszakító hatásának elengedhetetlen feltétele - a jogi minősítéstől függetlenül - a tényazonosság az annak alapjául szolgáló és a vád tárgyává tett (majd a jogerős ítéletben a terhelt terhére megállapított) cselekmény tényállása között. A tényazonosságnak a konkrét esetben való fennállása, és annak kapcsán a védői és a jogerős ítéleti, illetve az utóbbival egyező ügyész álláspont között az az érdemi ellentét, hogy míg előbbi szerint csak az érintett terhelttel szemben, utóbbiak szerint az ismeretlen tétessel és a cselekmény más elkövetőjével szemben foganatosított eljárási cselekmény is megszakíthatja az elévülést.

Az irányadó tényállás szerint az V. rendű terhelt terhére rótt cselekményekkel érintett gazdasági társaságok cégbejegyzésére 2003. november 3., 2003. december 18., 2003. december 31. és 2004. február 5. napjain került sor. A korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző közokirat-hamisítás büntetendő büntethetősége - a korábbi Btk. 33. § (1) bekezdés b) pontja szerint - három év elteltével évült el. A korábbi Btk. 35. § (1) bekezdése értelmében azonban az elévülést félbeszakítja a büntetőügyekben eljáró hatóságoknak az elkövető ellen a bűncselekmény miatt foganatosított büntetőeljárási cselekménye, aminek jogkövetkezménye, hogy a félbeszakítás napján az elévülés határideje ismét elkezdődik. Ennek megfelelően az elévülés kapcsán - valamennyi cselekmény tekintetében külön-külön - azt kellett vizsgálni, hogy sor került-e az elévülés félbeszakítását eredményező eljárási cselekményre az egyes elkövetéseket követő három éven belül, és ha igen, a továbbiakban eltelt-e az eljárás során három évet elérő idő, elévülést félbeszakító hatású eljárási cselekmény foganatosítása nélkül.

Jelen esetben a büntetőeljárás megindulásának alapja az ügyben tett feljelentés volt. A feljelentés - mivel az fogalmilag nem a büntetőügyben eljáró hatóság eljárási cselekménye - önmagában soha nem eredményezheti az elévülés félbeszakadását, az annak alapján elrendelt nyomozás azonban - a nyomozással érintett bűncselekményi körben - igen. Jelen ügyben a nyomozás elrendelésére az V. rendű terheltnek felrótt cselekmények elkövetésének időpontjától számított 3 éven belül - 2006. augusztus 18. napján - került sor, ami - a Be. 172/A. § (3) bekezdésére tekintettel - 2006. augusztus 3. napjától eredményezte a nyomozás megindulását. Ennélfogva mind személyi, mind tárgyi körben vizsgálni kellett, hogy a nyomozás elrendelésére kivel szemben és milyen bűncselekmény miatt került sor; ebben a körben szakította félbe ugyanis a nyomozás megindulása a büntethetőség elévülését.

A Kúria megállapította: jelen ügyben a nyomozás elrendelésére - az arról készült *feljegyzés* szövege szerint - a (korábbi) Btk. 319. § (1) bekezdésébe ütköző és a (3) bekezdés d) pontja szerint minősülő különösen jelentős vagyoni hátrányt okozó hűtlen kezelés büntette miatt került sor. A feljegyzés - mivel ilyen követelményeket a Be. 170. § (2) bekezdése nem is támaszt vele szemben - nem jelöli meg a nyomozás alapjául szolgáló tényállást és a gyanúsított személyét sem, továbbá ismeretlen tétessel szembeni elrendelésre való utalást sem tartalmaz. Önmagában tehát nem elegendő annak megválaszolásához, hogy a nyomozás elrendelése milyen személyi és tárgyi kört érintett.

A Kúria ezért a nyomozás elrendelésének alapjául szolgáló feljelentés tartalmát is megvizsgálta. Megállapítható volt, hogy a feljelentés tartalmazza - egyebek mellett - azt, hogy a lakóházak

megvételére alapított gazdasági társaságok tagjai csak névleg vesznek részt annak tevékenységében, a hozzájuk kapcsolódó befizetéseket mások teljesítették, az V. rendű terhelt ügyvédi irodája befogadott hét ilyen kft.-t, és a mögöttük álló off-shore cégek magyarországi képviselője is az V. rendű terhelt. A feljelentés 8. oldalán szereplő táblázat pedig név szerint feltünteti a fiktív tagságú társaságok között az V. rendű terhelt cselekményeivel érintett mind a négy kft.-t is.

Végül a feljelentő beadványa 16. oldalán teljes pontossággal megjelölte azt is, hogy közokirat-hamisítás miatt annak kapcsán tesz feljelentést, miszerint a vevő kft. alapítói saját fiktív tagságuk bejegyeztetésével valótlan tény közokiratba foglalásában működtek közre. Ez tehát már kifejezetten nem a kft.-k által bonyolított későbbi adásvételekhez, hanem egyértelműen a cégek alapításához, és így a korábban név szerint feltüntetett négy cég alapításához is - azaz az V. rendű terheltnek utóbb felrótt magatartásokhoz - kapcsolódik. A tényazonosság tehát az V. rendű terhelttel szemben vád tárgyává tett és a feljelentésben leírt cselekmények között áll fenn.

Az pedig közömbös, hogy az ügyészség a 3.) és 6.) alatti cselekmény kapcsán utóbb, az V. rendű terhelttel szemben, a gazdasági társaságok valótlan adatokkal történő bejegyeztetése során végzett cselekvésből nem a feljelentésben leírt ügyvédi részvételét, hanem az egyik fiktív tag (ügyvezető) bevonásában megnyilvánuló közreműködését - azaz ugyanazon bűncselekmény elkövetési magatartásának egy másik részét - tette vád tárgyává.

Megjegyzi a Kúria: a tényazonosság fennállását a Fővárosi Bíróság sem vitatta - az elévülés beálltát egyébként megállapító - 15.B.1492/2010/66. számú végzésében; csupán arra az álláspontra helyezkedett, hogy a nyomozás elrendelésére - mivel az arról rendelkező feljegyzésben a nyomozó hatóság csak a hűtlen kezelést jelölte meg - kizárólag e bűncselekmény miatt került sor. Következésképp minthogy a feljelentés valóban nem, hanem csak az annak alapján történt nyomozás elrendelése szakítja meg az elévülést, és utóbbi a közokirat-hamisítások tekintetében nem történt meg; így ezek büntethetőségének elévülése sem szakadt félbe 2006. augusztus 3. napján.

Ez az álláspont azonban téves. A Be. 170. § (2) bekezdés második mondata a nyomozás elrendelésével kapcsolatban mindössze annyi tartalmi követelményt állít, hogy az arról készített feljegyzésben meg kell jelölni: milyen bűncselekmény miatt, és mikor indul büntetőeljárás; előbbi nyilvánvalóan azzal összefüggésben, hogy a büntetőeljárás megindításának a Be. 6. § (2) bekezdése szerinti általános feltétele a bűncselekmény megalapozott gyanúja. Az idézett törvényhely zárómondata szerint azonban a nyomozás elrendelése a feljelentést tartalmazó iratra is feljegyezhető. Ez esetben egyértelmű, hogy a feljelentésben szereplő valamennyi bűncselekmény miatt történt az elrendelés. Nem követelmény tehát a nyomozás elrendeléséről készített feljegyzésben a feljelentés alapján megállapítható valamennyi bűncselekmény taxatív felsorolása.

Ugyanakkor az a Be. 6. § (1) bekezdése szerinti törvényi kötelezettsége a nyomozó hatóságnak is, hogy a feljelentésben foglalt valamennyi bűncselekmény miatt az eljárást lefolytassa. Ennélfogva, amennyiben azok közül bármelyik vonatkozásában a büntetőjogi felelősségre vonás bármilyen anyagi vagy eljárásjogi akadályát látja, úgy a Be. 174.-175/A. §-ai szerint rendelkeznie kell - az érintett cselekmény tekintetében - a feljelentés elutasításáról.

Ilyen határozat azonban jelen ügyben egyáltalán nem, és így a feljelentésben külön nevesített közokirat-hamisítás tekintetében sem született, ellenben a nyomozó hatóság - így értelemszerűen a feljelentésben foglalt tényállítások összességére nézve - elrendelte a nyomozást. A nyomozás elrendeléséről készített feljegyzés azért nem ad alapot ellenkező következtetésre, mert e feljegyzés nem konstitutív hatályú; még csak azt sem eredményezi, hogy az abban foglalt minősítéshez maga a nyomozó hatóság kötve lenne; az fel sem merülhet, hogy más - a feljelentésben eredetileg leírt, de a feljegyzésben meg nem jelölt bűncselekmény miatt - később csak újabb nyomozás elrendelése esetén járhatna el.

Ezt igazolja egyébként az is, hogy a nyomozás határidejének első meghosszabbítására 2006. szeptember 20-án - az arról rendelkező határozat szerint - már hűtlen kezelés büntette és más bűncselekmények miatt került sor. Az azt követő hosszabbítások során pedig teljesen rendszertelenül

került feltüntetésre a nyomozás tárgyaként hol ismét önmagában a hűtlen kezelés büntette, hol hűtlen kezelés büntette és más bűncselekmények, csalás büntette és más bűncselekmények, sőt - kizárólag egy ízben, 2007. október 24-én - közokirat-hamisítás büntette és más bűncselekmények is; mindezt anélkül, hogy a nyomozó hatóság bármilyen más bűncselekmény miatt a nyomozást elrendelte, vagy megszüntette volna. Megjegyzi a Kúria, hogy az „és más bűncselekmények” kitétel sem kifogásolható, noha annak meghatározására nyilvánvalóan nem alkalmas, hogy pontosan milyen bűncselekmények miatt folyik a nyomozás. Ez pedig azért van így, mert - ahogy arra a Kúria már utalt - az eljárás tárgyának megjelölése sem a nyomozás elrendeléséről készített feljegyzésben, sem a nyomozást meghosszabbító határozatban [noha a bűncselekmény minősítésének feltüntetése a Be. 169. § (2) bekezdés b) pontja szerint abban is kötelező] nem határolja be a nyomozás tárgyi terjedelmét.

Ezt követően vizsgálta a Kúria, hogy a feljelentés milyen személyi körben eredményezhette az elévülés félbeszakadását. Előre kell bocsátani: az a védői álláspont, miszerint ismeretlen tettes elleni eljárási cselekmény soha nem szakíthatja meg az elévülést, téves. A korábbi Btk. 35. § (1) bekezdése az eljárási cselekmény félbeszakító hatásának feltételeként alanyi oldalról az *elkövetővel szemben* való foganatosítást határozta meg. Az elkövető azonban nem azonos a (konkrét) terhelttel, nem jogi fogalom, hanem tényadat. Ennek megfelelően ismeretlen személyazonosságú terhelt nincs, legfeljebb téves személyes adatokkal ismert, vagy a személyes adatok ismerete nélkül elfogott, de abban az esetben is személyében ismert terhelt (akit elfogtak) létezhet. Ismeretlen elkövető (tettes) azonban van; s mivel a törvény az elkövetővel, és nem pedig a terhelttel szemben végrehajtott eljárási cselekményhez fűz elévülést félbeszakító hatást, ezért félbeszakítja az elévülést az ismeretlen tettes kilétének felderítése végett, ismeretlen tettes elleni eljárásban foganatosított eljárási cselekmény is (BH 2014.130.; BH 2014.69.; BH 2008.204.; BH 2007.363.).

Természetesen előállhat az is, hogy a nyomozás egyszerre folyik több - részben ismert, részben ismeretlen - elkövető ellen, ezen belül értelemszerűen az utóbbiak kilétének megállapítása és az ismert elkövetőkkel való közös cselekményeik feltárása érdekében is. Jelen ügyben is erről van szó. Ilyen esetben az ügy előbbre vitelét célzó eljárási cselekmények mind az ismert, mind az ismeretlen elkövetők tekintetében megszakítják az elévülést.

Ez utóbbi feltétele azonban, hogy az ismeretlen elkövető(k) személyének léte - és nem személyazonossága - ismert legyen a hatóság előtt, azaz az eljárás velük szemben is folyjon; a hatóság tudjon arról, hogy a nyomozás tárgyát képező bűncselekménynek van további elkövetője is, és a nyomozás irányuljon az ő kilétük és szerepük felderítésére is. Helyesen tehát a bűncselekmény miatt foganatosított eljárási cselekmény annak minden *ismerten létező elkövetőjével* szemben megszakítja az elévülést, akkor is, ha ezen elkövető személyazonossága nem ismert a hatóság előtt. Ha azonban a nyomozó hatóság nem is tud további elkövetőről, és így a nyomozás nem is célozza az ő kilétük megállapítását, azonban utóbb ismertté válik, hogy a cselekménynek más elkövetője is van (például kiderül, hogy a tettes nem saját ötletéből, hanem egy harmadik személy felbujtására követte el a cselekményét), úgy ez utóbbi személlyel szemben a korábbi eljárási cselekmény az elévülést nem szakítja félbe.

Jelen esetben a feljelentés az összefoglaló részében a közokirat-hamisítás elkövetői közül ugyan valóban csak Sz. M-et említette név szerint, azonban egyértelműen utalt a többi elkövetőre is, amikor - szó szerint - „a vevő kft. alapítóit (kiemelten Sz. M-et)” jelölte meg e bűncselekmény elkövetőiként. Így tehát az e feljelentés alapján, személyi és tárgyi korlátozás nélkül elrendelt nyomozás a vevő kft.-k alapításában részt vevő valamennyi elkövetőt - személyazonosságának ismertségétől függetlenül - érintette, éppen azok kilétének a megállapítására is irányult. Mindazonáltal a feljelentés korábbi részében részletesen leírta az V. rendű terheltnek a vevő kft.-k alapításában játszott szerepét; így az ő tekintetében semmiképp sem állítható, hogy a nyomozás elrendelése nem terjedt volna ki rá.

A fentiekre tekintettel tehát rögzíthető: jelen ügyben a nyomozás elrendelése az V. rendű terhelttel szemben, a tényazonos feljelentésben foglalt és a vádiratban, majd a jogerős ítéletben terhére rótt valamennyi bűncselekmény tekintetében 2006. augusztus 3-i hatállyal - azaz a 2003. november 3. és 2004. február 5. napjai közötti elkövetésekre tekintettel elévülési időn belül - félbeszakította az elévülést. Az pedig aligha vitatható, hogy az V. rendű terhelt újfent elévülési időn belül, 2009. július 22-én fogatosított gyanúsított kihallgatása - legalábbis a közölt gyanúban leírt 3.) és 6.) alatti cselekmények tekintetében - megszakította az elévülést.

Ezért ez utóbbi két cselekmény kapcsán már szükségtelen annak vizsgálata, hogy a közös cselekmény miatt más elkövetővel szemben fogatosított további nyomozási cselekmények az V. rendű terhelt tekintetében érintették-e az elévülést. Önmagában a 2010. november 29-i vádemelés már biztosítja, hogy az azzal félbeszakított elévülésű bűncselekmények miatti büntethetőség - egészen az ügy 2013. január 14-i jogerős befejezéséig - nem évülhetett el; három évet elérő időmúlás az V. rendű terhelt első kihallgatása után a vádemelésig, majd a jogerős ítélet meghozataláig sem telt már el. Ugyanakkor nyilvánvalóan félbeszakította az V. rendű terhelt tekintetében az elévülést a 2010. július 13-i ismételt kihallgatása, 2011. április 7. napjától kezdve valamennyi bírósági tárgyalás, és a 2011. december 8-án meghozott elsőfokú ítélet is.

Azonban amennyiben az elkövető egymással bűnhalmazatban álló több bűncselekményt követ el, az egyes cselekmények akkor is külön-külön évülnek el, ha egymással egyébként szorosan összefüggnek (EBH 2009.2034.). Így az elévülés a halmazatban szereplő minden bűncselekmény kapcsán önállóan vizsgálendő. Ez nem azt jelenti, miszerint azt is figyelembe kellene venni, hogy az egyes nyomozási cselekmények a halmazatban álló cselekmények közül éppen melyik felderítését szolgálták; azt azonban igen, hogy ha az adott cselekmény miatt az adott terhelttel szemben - noha személye ismert a hatóság előtt - nem is folyik az eljárás, úgy vele szemben az annak során fogatosított eljárási cselekmény nem is szakíthatja félbe az elévülést.

Ebben a vonatkozásban pedig az állapítható meg, hogy az V. rendű terhelttel szemben az 5.) alatt írt cselekmények miatt a nyomozás elrendelését követően nem folyt eljárás. A lefolytatott nyomozás ugyanis fogalmilag nem irányulhatott e cselekmények ismeretlen, de utóbb dr. N. Z. személyében ismertté vált elkövetője kilétének feltárására. Tényszerűen nem irányult ugyanakkor a nyomozás dr. N. Z. - mint ismert elkövető - szerepének tisztázására sem. E cselekmények miatt ugyanis a nyomozó hatóság nem tekintette őt gyanúsítottnak; nem folytatta az eljárást vele szemben, és nem is gyanúsította meg az e cselekmények elkövetésében való részvétel miatt annak ellenére, hogy mind e cselekmények, mind pedig az V. rendű terhelt azokban való érintettsége már a nyomozás elrendelésekor ismert volt a hatóság előtt.

Következésképp az 5.) alatt írt cselekmények miatt az V. rendű terhelt büntethetőségének elévülését sem a nyomozás során végrehajtott, két - kizárólag a 3.) és 6.) alatti cselekmények kapcsán közölt gyanú vonatkozásában történt - kihallgatása, sem a K-H. és a K. M. Kft.-k alapításával összefüggő közokirat-hamisítások más elkövetőjével szemben fogatosított nyomozási cselekmény nem szakította meg. Vele szemben - tényszerűen - ez utóbbi cselekmények miatt csak akkor indult meg a büntetőeljárás, amikor az ügyész a vádiratban az ő idevágó magatartását is leírta, vád tárgyává tette. Ezért bár a nyomozásnak a feljelentéssel egyező terjedelemben való megindulása az V. rendű terhelttel szemben - a korábban írtak szerint - valamennyi, és így az 5.) alatti tényállási pontban foglalt 2 rendbeli közokirat-hamisítás büntette vonatkozásában is megszakította az elévülést, azonban ezt követően a vádemelésig, azaz 2006. augusztus 3. és 2010. november 29. napja között azok miatt az V. rendű terhelttel szemben nem folyt az eljárás. Ekként vele szemben ebben az időszakban 3 évet meghaladó idő telt el az elévülést félbeszakító eljárási esemény nélkül.

E körben közömbös az az ügyészi átiratban feltüntetett tény is, hogy Sz. P. - még elévülési időn belül - két gyanúsított vallomásában is említette az 5.) alatti cselekmények kapcsán dr. N. Z. szerepét. A hatóság ugyanis ennek ellenére nem vizsgálta továbbra sem dr. N. Z. cselekvőségét a K-

H. és a K. M. Kft.-k alapításában, márpedig az elévülés félbeszakadását csak a *hatóság* eljárási cselekménye, nem pedig más terhelt *vallomásának tartalma* eredményezheti.

A fentiekre tekintettel tehát az V. rendű terhelt büntethetősége az 5.) tényállási pontban írt 2 rendbeli, társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette miatt [korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés c) pont] - a korábbi Btk. 33. § (1) bekezdés b) pontja értelmében - 2009. augusztus 2. napján megszűnt, a 3.) és 6.) alatt írt cselekmények tekintetében azonban az elévülés nem állt be.

B

A Kúria nem osztotta az indítványnak a bűncselekmény hiányára vonatkozó részét sem. A 3.) és 6.) alatti cselekmény kapcsán O. K. tagi, illetve ügyvezetői minőségének bejegyzése sem az objektív valóságnak, sem O. K. - valódi - akaratának nem felelt meg. O. K. akarata ugyanis nem a tulajdonosi, illetve az ügyvezetői jogok gyakorlására és azok kötelezettségeinek teljesítésére, hanem az e minőségére vonatkozó hamis adatok bejegyzésében való közreműködésre terjedt ki.

A gazdasági társaság ügyvezetője ugyanis nem az, akit ekként bejegyezték, hanem az, aki az ügyvezetői feladatokat a valóságban végzi. Amennyiben az ügyvezetőként bejegyzett személy már előre elhatározottan kizárólag valakinek az utasításait hajtja végre, és tevékenysége - saját akarat és döntések nélkül - pusztán a háttérben álló személyek utasításainak technikai kivitelezésében, azaz az elé tett okiratok aláírásában merül ki, az nem valós ügyvezetői tevékenység, s így az azt végző személy sem ügyvezető a valóságban. Ekként való bejegyzése tehát valótlan, különös tekintettel arra is, hogy a Gt. 22. § (3) bekezdése értelmében a vezető tisztségviselői feladat csak személyesen látható el, még képviselőnek sincs helye.

Ennek kapcsán közömbös, hogy a kft. legfőbb szerve a Gt. 18. § (1) bekezdése értelmében valóban a taggyűlés. A taggyűlés határozatait a Gt. 19. § (1) bekezdése szerint egyszerű szótöbbséggel hozza; a Gt. 155. § (1) bekezdése értelmében a kft. taggyűléséről jegyzőkönyvet kell készíteni, és e jegyzőkönyvbe kell foglalni - egyebek mellett - a határozatokat is. Értelemszerűen nem felel meg ennek, ha a tényleges, de be nem jegyzett tulajdonosok informális szóbeli utasításokkal irányítják - és valamennyi részletében meghatározzák - a valótlanul ügyvezetőként bejegyzett személy e körbe tartozó tevékenységét, sőt - ilyen módon - maguk végzik helyette azt.

Ami pedig a tagként való bejegyzést illeti: az elkövetéskor hatályos, a cégnyilvántartásról, a cégnyilvánosságról és a bírósági cégeljárásról szóló 1997. évi CXLV. törvény 13. § (4) bekezdés a) pontja szerint a cégjegyzék közhitelesen tartalmazza korlátolt felelősségű társaság esetében a tagok nevét (cégét), lakóhelyét (székhelyét) is. E tekintetben tehát a cégnyilvántartásba valótlan adat bejegyzése a korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés c) pontjában foglalt közokirat-hamisítás büntettének valamennyi törvényi tényállási elemét kimeríti. Márpedig a valóságot tekintve nem tag (tulajdonos) az, aki nem érdekelt a társaság működésében; létrehozásához és fenntartásához saját érdeke nem fűződik, működése számára hasznot nem hozhat, és veszteséget nem eredményezhet, az üzletrésszel rendelkezésre nem jogosult. O. K. - az V. rendű terhelt felhívására - így csak névleges tagként (és ekként valótlanul) került bejegyzésre; ehhez adta a hozzájárulását.

A Kúria az ügyészi álláspontot osztotta abban is, hogy az indítvány azon állítása, miszerint a befizetéseket O. K. a saját nevében teljesítette, csupán annak a forrása volt az ezzel érintett terhelti kör által nyújtott magánkölcson, a Be. 423. § (1) bekezdésébe ütközik. Az irányadó tényállás ugyanis kifejezetten rögzíti, hogy a társaságok alapításához törzstőkét *nem* (a névleges tagok részére nyújtott) *kölcsonként*, hanem saját törzstőke-részükként biztosították (elsőfokú ítélet 9. oldal első bekezdés). Valóban nem is tekinthető kölcsönnek az, amiből a csak „kölcsonadó” szerez tulajdont, és a „kölcsonvevőt” - ennek megfelelően - visszafizetési kötelezettség sem terheli.

E körben közömbös az indítványoknak a szindikátusi szerződésekre, és az ún. „off-shore” cégekre való hivatkozása is. Szindikátusi szerződést a társaság - értelemszerűen: valós - tagjai köthetnek a társaságon belüli, egymással szembeni jogaik és kötelezettségeik szabályozása céljából. Jelen

esetben a névleges tagok ténylegesen, a valódi tulajdonosok pedig jogilag nem voltak az érintett társaságok tagjai; ekként egymással a fenti célból fogalmilag nem is köthettek szerződést.

Az ún. off-shore cégek kapcsán is helyes az arra való utalás, hogy annak célja az adóelkerülés. Ennek érdekében az ilyen cégbejegyzésekre olyan országokban kerül sor, amelyek azt csekélyebb adóbefizetés ellenében, kevesebb előírás (adatszolgáltatás) teljesítése mellett is lehetővé teszik. Kétségtelen, hogy ezen, főképp tengeren túli, ún. „adóparadicsomok” a minél több bevétel szerzése érdekében esetenként kevesebb - akár a tulajdonosokra vonatkozó - adat feltüntetése mellett is lehetővé teszik a cégbejegyzést. Ez azonban csak azt jelenti, hogy esetlegesen nem szükséges (valamennyi) tulajdonos kilétének bejelentése, azt azonban nem, hogy a valós helyett valótlan adat is bejegyeztethető; azt pedig még kevésbé, hogy a magyar jogszabályok szerint kötelezően nyilvántartott, közhiteles adat valótlan bejegyeztetése Magyarországon nélkülözné a társadalomra veszélyességet.

Így tehát a jogerős ítélet törvényesen állapította meg az V. rendű terhelt bűnösségét - a 3.) és a 6.) alatti cselekmények kapcsán - 2 rendbeli, a korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés c) pontjába ütköző közokirat-hamisítás büntetében amiatt, hogy O. K. - az V. rendű terhelt felkérésére - közreműködött személyének a cégnyilvántartásba a D. Kft. tagjaként, és a K-B. Kft. ügyvezetőjeként történő valótlan bejegyzésében.

A cselekmények minősítése csupán a 3.) alatti cselekmény elkövetői alakzatát illetően téves annyiban, hogy a bíróság a jogerős ítéletében e cselekmény miatt is az V. rendű terhelt felbujtói felelősségét állapította meg.

A korábbi Btk. 21. § (1) bekezdése szerint felbujtó az, aki mást bűncselekmény elkövetésére szándékosan rábír. Az említett törvényhely (2) bekezdése szerint azonban bűnsegéd az, aki bűncselekmény elkövetéséhez szándékosan segítséget nyújt.

A részes tevékenysége azonban nem csak közvetlenül a tettesi cselekményhez, hanem más részesi cselekményhez is kapcsolódhat; így pl. felbujthat valakit arra, hogy harmadik személyt bujtson fel meghatározott bűncselekmény elkövetésére. Ez esetben a felbujtó felbujtója maga is felbujtó, mert az adott bűncselekmény elkövetésének ötlete, szándéka tőle ered. Azonban, ha valaki arra bujtt fel mást, hogy harmadik személyt a már tőle függetlenül elhatározott bűncselekmény elkövetésében segítsen, akkor nem az alapcselekmény elkövetésének szándéka ered tőle, hanem csak az általa felbujtott személy részessé válása. A bűnsegéd felbujtója ezért valójában a tettesnek nyújt segítséget azzal, hogy részére bűnsegédet biztosít, de a bűncselekmény elkövetésére nem ő bírja rá a tettet.

Következésképp a bűnsegéd felbujtója maga is bűnsegéd.

A bíróság jogerős ítéletében O. K. XIII. rendű terhelt bűnösségét a 3.) alatti cselekmény miatt bűnsegédként elkövetett közokirat-hamisítás büntetében állapította meg, így az erre történt felbujtása - az V. rendű terhelt által - ugyancsak bűnsegélyt valósított meg. Ugyanakkor az elkövetői alakzat téves meghatározásában megnyilvánuló anyagi jogszabálysértés is csak akkor lenne - a Be. 416. § (1) bekezdés b) pont második fordulata szerint - felülvizsgálati ok, ha az törvénysértő büntetés kiszabását is eredményezte volna. Az azonban, hogy a bíróság jogerős ítéletében az V. rendű terheltet a terhén maradt két bűncselekmény közül az egyikben tévesen mondta ki - bűnsegéd helyett - felbujtóként bűnösnek, a büntetés kiszabása szempontjából közömbös. Ezért amiatt a felülvizsgálati eljárásban a jogerős ítélet megváltoztatására nincs törvényes lehetőség; az V. rendű terhelt büntetőjogi felelősségének megállapítására és a büntetőjogi következmények alkalmazására ettől még a büntető anyagi jog szabályainak a megsértése nélkül került sor (BH 2009.40.).

Ugyanakkor, mivel az V. rendű terhelt büntethetősége az 5.) tényállási pontban írt cselekmények miatt - a korábban írtak szerint - már a nyomozás során megszűnt, és az eljáró bíróságok ezt nem észlelték, a terhelttel szemben 2 rendbeli, társtettesként elkövetett közokirat-hamisítás büntette [korábbi Btk. 274. § (1) bekezdés c) pont] miatt az eljárást a korábbi Btk. 32. § b) pontjára tekintettel, a Be. 332. § (1) bekezdés a) pont második fordulata alapján megszüntette.

A Kúria erre tekintettel is úgy találta azonban, hogy az eleve a korábbi Btk. 87. § (1) bekezdésének és (2) bekezdés e) pontjának alkalmazásával kiszabott halmazati büntetés az eljárás 2 rendbeli közokirat-hamisítás büntette tekintetében történt megszüntetése után sem vált törvénysértően súlyossá; ezért enyhítését nem tartotta indokoltnak.

Ekként a Kúria - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amelynek vizsgálatára a Be. 423. § (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a megtámadott határozatot a felülvizsgálati indítvánnyal támadott részében a Be. 427. § (1) bekezdés a) pontja szerint megváltoztatta, és a törvénynek megfelelő határozatot hozott.

Egyebekben a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a szerint hatályában fenntartotta.

V.

A döntés elvi tartalma:

A nyomozás elrendelése a feljelentésben leírt valamennyi olyan bűncselekményre kiterjed, amelynek tekintetében nem került sor a feljelentés elutasítására. Irányadó ez akkor is, ha a nyomozás elrendeléséről készített feljegyzés az adott bűncselekmény megjelölését nem tartalmazza. Az amiatt foganatosított eljárási cselekmény pedig a bűncselekmény valamennyi ismert elkövetőjével szemben megszakítja az elévülést, függetlenül attól, hogy az adott elkövető személyazonossága ismert volt-e a hatóság előtt.

A nyomozás elrendelése nem szakítja meg azonban az elévülést azzal szemben, aki ellen az adott bűncselekmény miatt elévülési idején belül nem folyik a nyomozás; akár azért, mert az elkövető létezése sem volt ismert a hatóság előtt, akár azért, mert a nyomozó hatóság annak ellenére sem folytatott vele szemben semmilyen nyomozati cselekményt, hogy kiléte - e cselekmény elkövetése kapcsán - név szerint ismert volt.

VI.

A Kúria határozata elleni fellebbezést a Be. 3. § (4) bekezdése, a felülvizsgálatot pedig a 416. § (4) bekezdés b) pontja zárja ki.

A Be. 418. § (3) bekezdése szerint minden jogosult csak egy ízben nyújthat be felülvizsgálati indítványt, kivéve, ha az újabb felülvizsgálati indítvány benyújtása a 416. § (1) bekezdés e) vagy g) pontján alapul. A Be. 421. § (3) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az ugyanazon jogosult által, illetőleg a korábbival azonos tartalommal ismételten előterjesztett indítvány elutasítására vonatkozó határozat hozatalát a Kúria mellőzheti.

Budapest, 2016. május 31.

Dr. Belegi József s.k. a tanács elnöke, Dr. Somogyi Gábor s.k. előadó bíró, Dr. Gömöri Olivér s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

tisztviselő
BÉ